

Sygn. akt VI GC 236/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Protokolant: st. sekr. sądowy Ewa Teper

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Towarzystwo (...)
w W.

przeciwko : Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe (...) Spółka z o. o. w R.

o zapłatę

**u t r z y m u j e w m o c y n a k a z z a p ł a t y w p o s t ę p o w a n i u n a k a z o w y m w y d a n y p r z e z S ą d O k r ę g o w y
w R z e s z o w i e w d n i u 2 4 c z e r w c a 2 0 1 3 r . , s y g n . V I G N c 3 6 8 / 1 3 .**

Sygn. akt VI GC 236/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 marca 2014 r.

Powód (...) Towarzystwo (...) z siedzibą

w W. domagał się zasądzenia od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno Handlowego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w R. kwoty 250.233,94 zł oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu podał, że w dniu 21 października 2010 r., zawarł

z pozwanym umowę o Nr (...) na podstawie której na zlecenie pozwanego wystawił Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., z siedzibą w R. gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu o nr (...). Powód na skutek wytoczonego przez Beneficjenta powództwa o zapłatę z gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu (...) na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanego przez Sąd Okręgowy

w R. dokonał zapłaty kwoty 250.233,94 zł. W związku z dokonaniem zapłaty na rzecz Beneficjenta, powód wezwał pozwanego, na podstawie § 5 ust. 4 umowy nr (...) do zwrotu w/w. kwoty. Strona pozwana nie spełniła jednak świadczenia, w związku z czym powód skorzystał z zabezpieczenia w postaci weksla własnego wystawionego przez pozwanego wzywając do jego wykupu, co jednak nie nastąpiło.

W dniu 24 czerwca 2013 r. Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, nakazując pozwanemu zapłatę kwot zgodnie z żądaniem powoda.

Od powyższego nakazu zapłaty pozwany wniósł zarzuty, żądając jego uchylenia, oddalenia powództwa w całości oraz zawieszenia niniejszego postępowania na podstawie art. 177 § 1 k.p.c. z uwagi na fakt, iż rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy zależy od wyniku innego toczącego się postępowania przed Sądem Okręgowym w Rzeszowie, pod sygn. akt V GC 366/12 w sprawie z powództwa (...) Sp. z o.o., przeciwko (...) z o.o. Nadto pozwany wniósł o wstrzymanie wykonania przedmiotowego nakazu zapłaty, na podstawie art. 492 § 3 kpc.

W uzasadnieniu zarzutów strona pozwana zwracała uwagę, iż rozstrzygnięcie sprawy sądowej pomiędzy (...) Sp z o.o. a (...) o.o., jednoznacznie wskaże czy (...) Towarzystwo (...) w W. miało podstawy do wypełnienia weksla „in blanco” stanowiącego zabezpieczenie należytego wykonania Umowy nr (...). Pozwany wskazywał, że weksel „in blanco” został wypełniony niezgodnie z zawartą przez strony gwarancją ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu. Zdaniem pozwanego, powód jako gwarant nie powinien wypłacać żądanej kwoty z uwagi na brak przesłanek uruchamiających gwarancję, a wypełnienie weksla w tych okolicznościach i domaganie się na podstawie tego weksla kwoty żądanej pozwem było bezprawne i naruszające stosunek zobowiązaniowy łączący strony.

W odpowiedzi na zarzuty pozwanego, powód wniósł o utrzymanie w mocy w całości nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, o oddalenie wniosku pozwanego o zawieszenie niniejszego postępowania a także o oddalenie wniosku pozwanego o wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. Odnosząc się do twierdzeń zawartych w zarzutach pozwanego, powód podtrzymywał wszystkie twierdzenia i wnioski zawarte w pozwie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 21 października 2010 roku pomiędzy Towarzystwem (...) z siedzibą w W. a Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowym (...) Sp. z o.o. w R. doszło do zawarcia umowy obejmującej gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu nr 1503/LU/1159/2010, zgodnie z którą ubezpieczyciel zobowiązał się do udzielenia gwarancji w wysokości 227.530 zł na rzecz Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w R. (beneficjenta gwarancji).

Stosownie do § 6 ust. 5 w przypadku dokonania zapłaty przez ubezpieczyciela na rzecz beneficjenta kwoty z umowy gwarancji, Przedsiębiorca(pozwany) miał zwrócić ubezpieczycielowi(powodowi) wyłożone kwoty, zgodnie z wezwaniem w terminie 7 dni. Zabezpieczeniem roszczeń ubezpieczyciela o zwrot zapłaconej z tytułu gwarancji kwoty stanowił weksel własny in blanco z deklaracją wekslową.

(dowody: Umowa nr (...) z dnia 21 października 2010 r. k. 12-12v, kopia gwarancji ubezpieczeniowej należytego wykonania kontraktu wraz z polisą k. 13-13v., weksel własny wystawiony przez pozwanego k. 25, deklaracja wystawcy weksla in blanco k.26)

Na podstawie Gwarancji Ubezpieczeniowej należytego Wykonania Kontraktu nr (...) MPWiK(beneficjent gwarancji) wezwał Powoda do zapłaty kwoty 227.530 zł w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania pod rygorem wszczęcia postępowania sądowego.

(**dowód** : wezwanie do zapłaty z dnia 17 maja 2011 r. k. 17-18).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Rzeszowie w sprawie o sygn. akt VI GNc 254/11 zasądził od pozwanego Towarzystwa (...) w W. na rzecz powoda Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

w R. kwotę 227.530 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 08 czerwca 2011r. do dnia zapłaty oraz kwotę 2.845 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej

i kwotę 7.217 z tytułu kosztów zastępstwa procesowego.

(dowód: Nakaz zapłaty z dnia 15 września 2011 r.)

W dniu 10 listopada 2011 r. powód dokonał wpłaty na rzecz Beneficjenta gwarancji kwoty 250.233, 94 zł tytułu przedmiotowej umowy gwarancyjnej wraz z należnymi kosztami procesu.

(**dowód:** potwierdzenie przelewu k. 19).

Pismem z dnia 14 listopada 2011 r. powód – powołując się na zapis zawarty w § 5 ust. 3 i 4 umowy z dnia 21 października 2010 r. wezwał Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) Sp. z o.o. R. do zapłaty kwoty 250.233,94 zł

(**dowód** : wezwanie do zapłaty wraz z doręczeniem k. 21-22)

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty z dnia 14 listopada 2011 r. pozwany wskazał na jego bezprzedmiotowość.

(**dowód:** pismo pozwanego z dnia 23 listopada 2011 r. k. 188-189)

W dniu 29 listopada 2011 r. Towarzystwo (...) wystosowało pismo do pozwanego, w którym poinformowało o wypełnieniu weksla in blanco oraz wezwało do jego wykupienia zaznaczając przy tym, iż weksel został opatrzony datą płatności przypadającą na dzień 12 grudnia 2011 r.

(**dowód:** wezwanie do wykupu weksla z dnia 29 listopada 2011 r. wraz z dowodem doręczenia k. 23-24)

W odpowiedzi na powyższe pozwany pismem z dnia 08 grudnia 2011 r. odmówił wykupu przedmiotowego weksla oraz deklaracji wekslowej.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dokumentów zawartych w aktach sprawy co do których strony nie miały zastrzeżeń. Na podstawie art. 227 k.p.c. Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe stron - w tym pozwanego zawarte w zarzutach od nakazu zapłaty – m.in. o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego, z przesłuchania wskazanych świadków, dokumentów z akt, uznając że okoliczności, które zamierzał pozwany udowodnić za pomocą tych środków dowodowych w stanie faktycznym występującym w sprawie, są nieistotne dla rozstrzygnięcia sporu i zmierzają jedynie do przewlekłości postępowania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Powództwo należało uwzględnić w całości.

Roszczenie pozwu opierało się na zobowiązaniu wekslowym – z weksla in blanco. W niniejszej sprawie weksel in blanco, wystawiony przez pozwanego (weksel własny - niepełny w chwili wystawienia) zabezpieczał roszczenia powoda, mogące powstać w związku z udzieloną gwarancją, należytego wykonania kontraktu. W deklaracji wekslowej upoważniono powoda do wypełnienia weksla, na sumę odpowiadającą kwocie zobowiązań wraz z odsetkami oraz wszystkimi mającymi związek z sądowym i pozasądowym dochodzeniem zobowiązań. Przedmiotowa gwarancja zabezpieczała roszczenia w stosunku do wykonawcy (pozwanego) powstałe z tytułu nie zapłacenia przez pozwanego należności, w związku z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, bądź jej zerwaniem czy też rozwiązaniem z winy zamawiającego.

Stosunek prawny gwarancji ubezpieczeniowej nie został przez ustawodawcę uregulowany wprost w sposób oddający jego źródło, elementy istotne, treść i formę. Gwarancja ubezpieczeniowa jako jeden z dopuszczalnych przejawów aktywności ubezpieczyciela została jedynie przewidziana w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o działalności ubezpieczeniowej

w katalogu czynności ubezpieczeniowych oraz w dziale II ust. 15 załącznika do ustawy dotyczącego typizowania ryzyk ubezpieczeniowych. Sama dopuszczalność udzielenia przez ubezpieczyciela gwarancji nie budzi i nie może budzić wątpliwości. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16.04.1996 r., II CRN 38/96, OSNC 1996/9/122, przedmiotem działalności zakładów ubezpieczeń (zgodnie z aktualnym brzmieniem art. 805 § 1 kc ubezpieczycieli) może być także udzielanie przez te zakłady gwarancji samoistnych, nieodwoalnych, bezwarunkowych i płatnych

na pierwsze żądanie. Samoistność gwarancji oznacza istnienie abstrakcyjnej więzi prawnej pomiędzy wystawcą gwarancji (gwarantem) a jej odbiorcą (beneficjentem, gwarantariuszem), niezależnej od stosunku podstawowego łączącego ubezpieczyciela ze zleceniodawcą gwarancji oraz niezależną od stosunku prawnego łączącego beneficjenta ze zleceniodawcą (por. uchwałę pełnego składu (...) z dnia 28.04.1995 r., III CZP 166/94, OSNC 1995/10/135). Zobowiązanie wynikające z udzielenia gwarancji ma charakter nieakcesoryjny, tj. nie jest uzależnione od stanu realizacji pierwotnego zobowiązania, inaczej mówiąc zakres świadczenia gwaranta nie jest uzależniony od zakresu zobowiązania ciążącego na zleceniodawcy gwarancji).

Z uwagi na podobieństwo charakteru, celu i znaczenia, konstrukcja prawna gwarancji przedstawia się analogicznie do konstrukcji gwarancji bankowej. Według art. 81 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe gwarancją bankową jest jednostronne zobowiązanie banku – gwaranta, że po spełnieniu przez podmiot uprawniony (beneficjenta gwarancji) określonych warunków zapłaty, które mogą być stwierdzone określonymi w tym zapewnieniu dokumentami, jakie beneficjent załączony do sporządzonego we wskazanej formie żądania zapłaty, bank ten wykona świadczenie pieniężne na rzecz beneficjenta gwarancji. Sytuacja ubezpieczyciela jako gwaranta przedstawiać się będzie analogicznie do sytuacji banku udzielającego gwarancji.

W relacji pomiędzy gwarantem a zleceniodawcą gwarancji nawiązanie stosunku prawnego gwarancji może nastąpić w ramach ogólnej swobody kontraktowania w rozumieniu art. 353¹ k.c. Z kolei w relacji pomiędzy gwarantem a beneficjentem gwarancji nawiązanie stosunku prawnego gwarancji następuje poprzez złożenie przez ubezpieczyciela jednostronnego oświadczenia woli o udzieleniu uprawnionemu takiej gwarancji (por. M. Olechowski, Charakter prawny gwarancji bankowej, Państwo i Prawo 1997, z. 6, s. 72-77).

Udzielenie gwarancji nieodwołalnej, bezwarunkowej i na pierwsze żądanie prowadzi do powstania silnej i stabilnej więzi prawnej, w ramach której odpowiedzialność gwaranta nie jest uzależniona od żadnego zdarzenia przyszłego i niepewnego (warunku w rozumieniu art. 89 k.c.), a gwarant zapewnia uprawnionemu wypłatę umówionej sumy od razu po zgłoszeniu przez niego stosownego żądania. W praktyce gwarancja ubezpieczeniowa udzielana jest zazwyczaj na zlecenie dłużnika (kontrahenta) w celu wzmocnienia węzła obligacyjnego. Udzielenie takiej gwarancji służy z reguły ustanowieniu na rzecz uprawnionego zabezpieczenia jego wierzytelności z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania. Instytucja ukształtowana w praktyce życia gospodarczego występuje wielokrotnie w relacjach z zakresu umów budowlanych (por. wyrok SA w Poznaniu z dnia 11.01.2006 r., I ACa 761/05, OSA 2007/5/16). Beneficjent zatem może domagać się spełnienia stosownego świadczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela po złożeniu mu oświadczenia o odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie (tzw. pierwsze żądanie). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29.03.2005 r., IV CSK 112/05, złożenie żądania zapłaty o odpowiedniej treści i z odpowiednimi dokumentami w przewidzianym w umowie gwarancji czasie od powstania wypadku gwarancyjnego oraz w okresie ważności gwarancji może być jedną z przesłanek powstania odpowiedzialności gwaranta.

Na gruncie ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe wyróżnić można dwa typy zarzutów wekslowych, które zgłosić może dłużnik wekslowy. Pierwsza grupa zarzutów odnosi się do samego weksla jako źródła zobowiązania abstrakcyjnego; są to tzw. zarzuty obiektywne (o charakterze formalnym), a zalicza się do nich np. zarzut nieważności weksla, zarzut sfalszowania podpisu na wekslu. Druga grupa zarzutów to zarzuty subiektywne (osobiste). Są to zarzuty, które służą tylko w stosunku do oznaczonego wierzyciela i oparte są na stosunkach osobistych dłużnika z wierzycielem. Mogą one znajdować oparcie bezpośrednio w prawie wekslowym lub w innych unormowaniach prawa cywilnego. W konsekwencji, rozpoznając zarzuty od nakazu zapłaty wydane na podstawie weksla, Sąd może uwzględnić stosunek zobowiązaniowy, w związku, z którym weksel został wystawiony wówczas, gdy strona zainteresowana przeniesieniem sporu na płaszczyznę stosunku podstawowego podejmie stosowne czynności, a więc podniesie stosowne zarzuty wekslowe dotyczące stosunku zobowiązaniowego będącego podstawą wystawienia weksla.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwany m.in. podniósł zarzut odwołujący się do stosunku podstawowego, w zakresie braku wykazania skutecznego naliczenia kary umownej.

W ocenie Sądu zarzuty te nie były trafne a przede wszystkim nie miały związku z przedmiotową sprawą, dotyczyło one innej sprawy zawisłej w tut. Sądzie w której stronami są pozwany oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w R.. Potwierdza to również prawomocne postanowienie tut. Sądu z dnia 08 sierpnia 2013 r. oddalające wniosek pozwanego o zawieszenie postępowania. Powtórzyć zatem należy ponownie, iż postępowanie toczące się pod sygnaturą VI GC 366/12 pomiędzy Miejskim Przedsiębiorstwem Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w R. a pozwanym nie ma żadnego wpływu na niniejszą sprawę, bowiem nie jest istotne, czy Sąd w postępowaniu VI GC 366/12 ustali istnienie lub brak istnienia szkody po stronie beneficjenta gwarancji tj. MPWiK, a zatem czy istniała zasadność wypłaty beneficjentowi sumy gwarancyjnej, a tym bardziej nie będzie miało to znaczenia przy ustaleniu czy powód miał prawo wypełnić weksel in blanco.

Słusznie zauważa powód w odpowiedzi na zarzuty, że przedmiotem niniejszego sporu jest jego roszczenie o zapłatę z weksla wystawionego przez pozwanego tytułem zabezpieczenia ewentualnych roszczeń powoda wynikających z umowy o udzielenie gwarancji nr (...) z dnia 21 października 2010 r. Pozwany składając powodowi przedmiotowy weksel wyraźnie określił w deklaracji wekslowej warunki, na jakich powód ma prawo wypełnić weksel in blanco. Pozwany natomiast nie kwestionował wiarygodności weksla oraz nie postawił powodowi zarzutu wypełnienia weksla niegodnie z udzielonym przez siebie upoważnieniem.

Zgodnie z art. 6 k.c, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Powyższy przepis nakazuje rozstrzygnąć sprawę na niekorzyść osoby opierającej swoje powództwo lub obronę na twierdzeniu o istnieniu jakiegoś faktu prawnego, jeżeli fakt ten nie został udowodniony. Tak zwane fakty negatywne (twierdzenia o faktach), do których należałoby zaliczyć nieistnienie stosunku zobowiązaniowego, którego zabezpieczeniem jest weksel, mogą być dowodzone za pomocą dowodów faktów pozytywnych przeciwnych, których istnienie wyłącza twierdzoną okoliczność negatywną (por. M. Cieślak, Zagadnienia dowodowe w procesie karnym, t. I, Warszawa 1955, s. 81). Osadzenie dyspozycji art. 6 k.c w realiach procesu z weksla gwarancyjnego in blanco implikuje przerzucenie dowodu przeciwnego faktu istnienia wierzytelności, której zabezpieczeniem pozostaje weksel, na pozwanego (dłużnika) w związku z domniemaniem istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksla (vide: uzasadnienie uchwały Sąd Najwyższego z 7 stycznia 1967 r., sygn. akt III CZP 19/66, OSNCP 1968/5 poz. 79).

Wobec nieuregulowania przez pozwanego zobowiązań w stosunku do Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w R. – beneficjenta, wystąpił on do powoda z wezwaniem zapłaty, a powód zaspokoił wymagalną wierzytelność poprzez zapłatę na jego rzecz kwoty 250.233 zł. Zaznaczyć przy tym warto, iż ubezpieczyciel nie miał obowiązku badać jej zasadności i musiał wypłacić żadaną kwotę. Tym samym stosownie do § 5 ust 4 umowy z dnia 21 października 2010 r. w przypadku dokonania zapłaty przez ubezpieczyciela na rzecz beneficjenta kwoty z umowy gwarancji, zobowiązany Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe (...) Sp. z o.o.

w R.(pozwany) miało zwrócić ubezpieczycielowi wyłożoną kwotę, zgodnie z wezwaniem w terminie 7 dni. Bez wątplenia zapis ten został w pełni zaakceptowany przez pozwanego, co przejawiało się podpisaniem przedmiotowej umowy. Nadmienić należy, iż jak wynika z treści § 1 ust.3 umowy było to zobowiązanie bezwarunkowe. Od skutków prawnych tak złożonego oświadczenia woli pozwany skutecznie się nie uchylił.

Nie podnosił bowiem okoliczności by w momencie podpisywania umowy gwarancyjnej z dnia 21 października 2010 r. pozostawał pod wpływem błędu, przymusu czy groźby. W związku z czym powód zasadnie skorzystał z zabezpieczenia w postaci weksla własnego wystawionego przez pozwanego.

Mając na uwadze przedstawione wyżej okoliczności, w ocenie Sądu, powód udowodnił istnienie długu, stanowiącego podstawę wypełnienia weksla in blanco, wypełnił go zgodnie z deklaracją wekslową, opatrzył go miejscem i datą wystawienia wskazanymi w deklaracji wekslowej. Pozwany z kolei w toku procesu nie podważył skutecznie ważności weksla.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 496 kpc

w całości utrzymał wydany w stosunku do pozwanego nakaz zapłaty
w postępowaniu nakazowym z dnia 24 czerwca 2013 r.